

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

Nr. 218.

Braşov, Mercuri, 2 (14) Octombrie.

1891.

Nou abonament la "GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu 1 Octombrie 1891 st. vechiu
ră deschiş nou abonament, la care în-
viam pe toţi amicii şi prietenii noştri.

Preţul abonamentului
Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 8 fl.
pe şase luni 12 fl., pe un an 18 fl.
Pentru România şi străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe şase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminică :

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
şase luni 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe un an 8
franci, pe şase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai uşor şi
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou
să binevoască a scrie adresa lămurită şi
a arăta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Braşov, 1 Octombrie v.

Duminica trecută s'a inaugu-
rat în Budapesta o nouă socie-
tate de maghiarisare, ală căreia
scopu este mai ostil şi mai agre-
siv, poate, ca ală tuturor reuniu-
nilor de maghiarisare existente
până acum.

Scopul acestei nouă societăţi
este străformarea Budapestei în-
tr'un oraş naţional maghiar,
cum n'a fost şi n'a mai fi. Pen-
tru atingerea acestui scopu, socie-
tatea şi-a luat ca devisa huidui-
rea tuturor acelor cetăţeni ai
Budapestei, cari în afacerile lor
publice şi private, în scrisu or
verbalu, în sinul familiei or
în localuri publice, voru „cuteza“ a
se mai folosi de altă limbă, afară
de limba ungară.

Şi pentru ca să putem aprea
în de-ajunsu caracterul agresiv
şi ostilitatea acestor porniri, tre-
buie să ţinemu sēmă mai pe susu
de tôte, că Budapesta este capi-
tala unui stat poliglot, în care
după firea lucrului, fiă-care po-
poru din ţeră are dreptul de a

pretinde să fiă reprezentat în
egală măsură cu oră care altă
popor.

Dér în această capitală a unui
stat poliglot, vedem, că neto-
leranţa naţională a ajunsu așa de
departe, încât cetăţenii băştinaşi
de naţionalitate nemaghiară nu se
voru pute bucura de astă înainte
nici de acele primitive favoruri,
de cari se bucură străinii şi ve-
neticii tuturor capitalelor state-
lor europene.

Ne sunt în prospetă memoria
scandalurile, ce se inscenară veră
trecută în contra Germanilor din
Budapesta, când cu afacerea tea-
trului naţional germanu. Scim,
că nu numai li-s'a interdisu Ger-
manilor reedificarea teatrului lor
naţional, dér aceste scandaluri
au mai avut ca urmare şi demi-
sionarea baronului Kochmeister din
postul de preşedinte ală camerei
comerciale, din simplul motiv,
că a stăruit pentru reedificarea
acelui teatru, înaintându în acest
scopu şi o petiţie cătră monarhu
scrisă în limba germană.

Tôte acestea s'au petrecut în
cea mai desvîrşită linişte şi nu
numai, că nu s'a pusu nici o pe-
decă acestor porniri ale fanatis-
mului maghiar, dér vedem, că
prin inaugurarea nouă societăţi
de maghiarisare, ele au atinsu
acum cele mai extreme margini.
După-ce cu consensu şi prin in-
trevinerea guvernului li-s'au în-
chis Germanilor din Budapesta
şcolile şi instituţiunile lor na-
ţionale, făcându-li-se imposibilă
prosperarea culturii lor, vine
acum însaşi societatea şi în mod
făţiş şi cu tătă hotărîrea decre-
teză stingerea individualităţii na-
ţionale a poporului germanu din
capitala Ungariei.

Nu este neînsemnatu lucrul
acesta. Abstragându dela totalita-
tea celorlalţi locuitori nemaghiari,
în Budapesta se află peste 100,000
de locuitori numai germani, cari

sunt sânge din sângele marelui
popor germanu, despre a căruia
devisă se dice, că este libertatea
şi cultura.

Ce a făcutu marele popor
germanu pentru libertatea şi cul-
tura acestor fraţi ai săi şi cum
se unşce proverbială „frater-
nitate gemenă“ dintre Maghiari
şi Germani cu cele ce se petrecu
astă în Budapesta?...

Experienţa ne învaţă din şi în
şi mai mult, că dela spiritul
de cultură şi libertate ală mare-
lor popore europene n'avemă ni-
micu de aşteptat.

Viitorul poporelor asupra
este dependentu exclusiv de bă-
băţia şi energia lor. Tocmai de
aceea trebuie să ne stringem şi
rurile şi cu puteri unite să lup-
tăm în contra adversarului com-
munu, care tinde la nimicirea na-
ţionalităţii noastre.

Şi fiindcă noua societate de
maghiarisare din Budapesta are
de scopu a se estinde şi în pro-
vincia, noi trebuie să fim prepa-
raţi de a paralisa fanaticismul prin
fanaticism. Programul, ce şi-l'a
lătu noua societate de maghiari-
sare din Budapesta, să fiă progra-
mul nostru ală tuturor: limba un-
gară să se n'o vorbim, diare un-
gurească în casele noastre să nu su-
ferim, în prăvălii şi localuri pu-
bliche cu firme ungureşti să nu
intrăm, în societăţi ungureşti să
nu ne amestecăm.

Numai pe calea această vom
pute refrange atacul inamicului,
numai astfel vom pute asigura
isbînda cauzei noastre şi numai ast-
fel îl vom pute pune în respectu.

CRONICA POLITICĂ.

— 1 (13) Octombrie.

— Din Lemberg se telegrafiază dia-
rului „Neue Freie Presse“ următoarele:
Dela graniţa galiţiană-rusă se anunţă
că în cercurile Rovno Krzemieniec, şi
Dubno s'a făcutu acum de curîndu o re-
visiune de cai, cu ocaziunea căreia, au-

torităţile politice au vizitat toţi caii
locuitorilor. Ofşerii cu deosebire visi-
tară caii. Posesorii primară câte o copă
a protocolului de revizuire cu acea ob-
servaţiune, că în totu momentu, la ce-
rerea autorităţilor, să pună caii la dis-
poziţiunea comăndei militare.

Ministrul franceş de răboiu Frey-
cinet a sosit în Toulon, pentru ca să es-
amineze cestiunea fortificaţiilor. Mini-
strul dede un dejun în onorea gene-
ralilor, la care ţin un toast pentru
armată şi pentru marină. Franca, dişe
ministrul, primesce din armată un sen-
timentu de siguranţă, ce nu l'a avut de
20 de ani. În această se vede o garan-
ţiă pentru un viitor mai bun şi o ga-
ran-ţiă pentru rangul, pe care e hotă-
rîtă să l'a ia în Europa. Franca, continuă
ministrul, nu ameninţă pe nimeni, do-
resce pacea, dér scie, că celă mai sigur
mijlocu pentru ajungerea ei, constă în
aceea, ca se nu o aştepte dela nimenea
şi să o mulţămescă această sieşi şi res-
pectului, celă insufă altora. Admirălu
Rieunier respunde la acest toast di-
cîndu: „Marina e gata să întimpe or
ce evenimentu şi se ţină peptu cu or
ce eventualitate!“

Intre Carlistii din Spania s'a făcutu
o desbînare: Unii ţin cu Don Carlos, ér
alţii cu Nocedal. Diarului „Matin“ din
Paris i se anunţă, că între ambele frac-
ţiuni duşmane s'ar fi întemplat o ciocniri
sângeră, fiindu mulţi morţi şi răniţi.
Luptătorii au fost locuitorii din cetăţile
Puente-la-Reina şi Oirauquin. Diarulu
„Liberté“ nu dă mare importanţă poli-
tică acestor ciocniri, di-cîndu că aceste
arată numai ferberea ce domnesce între
partisanii, cari se luptă pentru cauza lui
Don Carlos.

SCRILE ŢILEI.

— 1 (13) Octombrie.

Congresul naţional bisericesc ală
Metropoliei române ortodoxe din Tran-
silvania şi Ungaria, s'a întrunit astă
în sesiunea ordinară.

Afacerea bisericească din Braşov
— rezolvată. Lui „Kronstädter Ztg.“ i

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Călătoria la Schandau.

O istorie în epistole, 1810, de Theodor Körner.

Isidora Iosefinei.

Tetschen, 1 Iulie.

Dorme deja totu, dragă Iosefină,
numai Isidora ta e încă deşteptă şi gră-
besce a-ţi împărtăşi scirea promisă des-
pre călătoria sa. Cu sufletul sunt la
tine şi-ţi istorisesc verbalu; şedem în
draga noastră odaie, tu lângă ferestra
cea mare arcată şi eu lângă căminu!
Luminarea e arsă şi luna priveşte atătu
de amicalu prin gemurile zugrăvite. Mi-se
pare, ca şi când aş auşi şoptele teilor
dela ferestră, acum totuşi aşa e de li-
niştitu în giurul meu, ca în scumpa,
scumpa mea mănăstire pe care aşa cu
greu am părăsit-o, pentru de a merge
înaintea vijeliei lumii.

Oh, şi ce stări de lucruri mă aş-
teptă pe mine acum! Eu, crescută în
simplicitatea şi supunerea mănăstirească,
nu sciu, de unde să iau curăgiulu pentru

de a suporta gândulu la viitor. Altă-
dată, când cu tôtele şedeam prietinesce
la oaltă şi eu vorbiamu confidenţialu de
timpurile viitoare, ne închipuam atunci
o viaţă casnică aşa de veselă şi aşa de
fericită, şi eu mă dedasem cu gândulu,
că mâna mea este încă de timpuriu des-
tinată vîrului meu. Noi împodobiam pe
necunoscutulu meu cu totu ce fantasia
noastră producea numai frumosu, şi elu
era punctulu, în giurul căruia se mişcau
tôte visurile noastre. Şi acum să păşesc
înaintea minutei, care se-mă nimioască
tôte frumoşele mele speranţe? Oh, eu
simt, că elu nu poate fi după cum mi-lu
visam eu, şi decă elu e astfel, sunt
nefericită.

Tatălu meu m'a istorisit multe
bune despre el; dér ore nu voescă ta-
tălu meu numai să mă liniştescă? Elu
crede, poate, că decă n'am fostu nicu-
odată în societate cu bărbaţi, fiă-care
va face o adencă impresiune asupra mea.
Oh, elu se înşelă! În liniştea mănăstirească
ni-am formatu prea cutezătoru idealele
noştre; ele nici nu se voru ajunge. Ast-
felu va fi nimioită poate întreaga mea fe-

ricie pămîntescă visată, şi-mă rămâne
numai mîngăerea, de a fi urmatu cre-
dincioşă voinţei bunului meu tată.

Tătă diina m-au făcut silă, ca să
nu observe, cum sbuciumă durerea în
peptulu meu, căci l'ar intrista şi asta
m'ar frânge inima. O câtu e de bine,
că mai potă cutiera încă câte-va zile
prin această natură frumoasă, până a nu
mai veni mirele meu; poate imi afu eraşi
liniştea, carea m'a părăsit la despărţirea
de iubita mea mănăstire.

Sărmană Isidoră! Consciinţa de a
fi împlinită datorinţa fişcă, poate să-ţi
suplinescă tătă ferioarea pămîntescă?
Oh, eu o simt aşa de viu, că nu sunt
stăpână peste aceste furtuni, sunt prea
slabă, numai mănăstirea e cerculu, unde
potă trăi şi lucra!

Ai diminătă am părăsit Töplitz-
ulu; tata a lăsat, afară de un servitor,
totulu acolo, ca mai liberi să pu-
tem trăi pentru frumoşa natură. Am ple-
cat spre Auszig, unde vederea Elbei
m'a surprinsu de minune. De aici am
trecut dincolo şi am mersu spre Schre-
kenstein, o ruină vechiă, care de pe

păreii prăpăstioşi de stâncă predom-
nesce întreaga vale: tu nu creşti, ce
impresiune făcu asupra mea, când şe-
deam sus în odaia ruinată a cavale-
rilor!

Adencu sub mine murmura unda, şi
privirea mea sbura în urma râului, care
impresorat de păreii înalţi de stâncă,
curgea aşa linu şi aşa mare. Am trebuit
să plângu. Eram aşa de melancolică şi
totuşi aşa de fericită în inimă. Altă-dată
o astfel de privelise nu mă putea aşa
înveseli, dér acum — o Iosefină! Isidora
ta s'a schimbatu tare.

Când ne-am coborît eraşi, veni
corabia noastră spre noi. Ne-am pus
în ea şi undele ne duceau în josu aşa
de linu şi aşa de domol. Acum dispăru
Schreckenstein-ulu cu vâile sale frumoşe;
valea deveni totu mai largă, ér când
se îngusta, apăreau sălutele pe fermurile
amicalu, şi noi păream a fi impresoraţi
de stânci. Aşa se schimba cu vecinic
nouă ademeniri. Am prândit în gon-
dolă, şi neobcnuirea şi plăcerea aşa de
mare a unei călătorii îndelungate pe apă

„Gazeta“ are în fi-
cările de
Abonamente pentru Austro-Ung. I
Pe un an 12 fl., pe şase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la tôte oficiile
postale din ţin şi din afară
şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
la administraţiunea, platformă
Nr. 23, etajulu I: pe un an
10 fl., pe şase luni 5 fl., pe
trei luni 2 fl. 50 sr. Cu dusulu în
casă: Pe un an 12 fl., pe
şase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplaru 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atătu abonamentele cătră şi
inserţiunile sunt a se plăti
înainte.

se telegrafiază din Pesta: „Prin înaltul rescript regesc din 8 Septembrie n. c., comunitatea bisericăscă națională (!) grecească din Brașov cu hramul Sf. Treimi, trece de sub păstoria episcopăscă a Metropolitului român din Sibiu sub păstoria episcopului sârbesc din Pesta. In 12 Octombrie episcopul Arsenie Stoicovici a primit în reședința sa episcopăscă din Szentendre, numita comunitate bisericăscă sub păstoria sa.“ — Cum și cu a cui soire se va fi făcută acosta?

Arestarea unui spion. Diarul „Pester Lloyd“ i-se anunță, că acum câteva zile a fost arestat în Suceava (Bucovina) un bărbat, despre care se presupune că este un oficer francez de stat major, care făcea serviciu de spionaj. Se dice, că la densus s'au găsit hârtii și desemnuri foarte compromițătoare.

Ca comisar al guvernului pentru gimnaziile gr. or. din Brașov și Brad și pentru școala română reală inferioară din Brașov, a numit ministrul Csaki, pe directorul suprem de studii Iosif Elisher.

Curs de prelegeri comerciale pentru femei. In Oradea mare s'a deschis o școală comercială pentru femei, la care s'au înscris până acum 45 de eleve. Spesele pentru această școală le acopere orașul în unire cu reuniunea femeilor pentru scopuri de binefacere.

Expoziția din Praga a avut în 10 Oct. 2,208.183 de vizitatori.

Linia ferată Brașov-Szepeși-Sz.-György s'a inaugurat în Sâmbăta trecută. La această inaugurare au luat parte și consilierul ministerial din Pesta, Gyöngyösi și mai mulți ingineri. Afară de aceia primarul și căpitanul Brașovului. In Szepeși-Sz.-György s'a dat un banquet festiv în onoarea oșpeților. Precum auțim, linia acesta se va pune în curând în circulațiune.

Musica crășenăscă, va da mâne un concert în sala hotelului „Europa.“ începutul la 8 ore seara.

Focul în Feldiără. Sâmbăta trecută a arșit edificiul dela gara din Feldiără. Focul s'a născut prin schintele, ce au căzut din locomotiva trenului de marfă, pe coperișul de șindilii alți garei. Din cauza vântului ce sufla, focul s'a răspândit foarte iute. Pompierii de aici au fost chemați în ajutor pe cale telegrafică.

O circulară în cauza Kișdedovurilor.

„Biserica și Școala“ din Arad publică următoarea circulară a P. S. Sale Episcopului Aradului Ioan Meșianu, dată din ședința consistorială dela 25 Septembrie 1891:

Nr. 4460.

Tutorul pt. inspectorii școlari.

Inaltul ministeriu reg. de cult și de instrucțiune publică ni-a trimis provocarea următoare:

I.

Nr. 43.672.

Intru înțelesului §-lui 4 din legea despre asile de băieți, articolul XV din anul 1891, am trimis un cercular către comisiunile administrative ale singuraticilor municipii în cauza conscrierii pruncilor în etate de 3—6 ani, care sunt obligați a cerceta școlile de infanți și asilele de băieți. Amintitul cercular il trimiți la pt. jurisdicțiune diecesană în copia sub % cu acea cercare, să binevoească a-i reflecta pe preoții de sub jurisdicțiunea sa, ca dâși să sprijinească cu promptitudine pe antistia comunală la efectuarea acestei conscrierii și la rectificarea listelor de conscripțiune.

Budapesta 24 Septembrie 1891.

Conte Csaky m. p.

II.

Copia cercularului din Ministeriul de cult și de instrucțiune publică dd. 24 Septembrie 1891 Nr. 43.672 către comisiunile administrative ale tuturor comitatelor:

§. 4 din articolul de lege XV de la 1891 despre asilele de băieți, a enunțat obligamentul pentru pruncii de 3—6 ani se cerceteze școlile de infanți și asilele de băieți. Acum este de lipsă, pentru efectuarea legii, ca în fiecare comună să se constataze numărul pruncilor celor îndrumați la școala de infanți și la asile de băieți. Dreptaceea Te provocă pe pt. Dta să îndrumezi antistia comunală ca numai decăt, mergându dela casă la casă, și cu ajutorul matriculelor dela preoți, să conscrie cu punctualitate pruncii de 3—6 ani, și la ocaziunea conscrierii să cerceteze și căștiga despre fiecare pruncu acea convingere, că ore este pruncu, acasă sau aiurea, în continuu sub receruta îngrijire și priveghiare?

De ore ce obligamentul pruncilor la școala poporană este așa stabilit prin cercularul din 31 Martiu 1878 Nr. 7280 că să consideră de obligat acelu pruncu, carele până la începutul anului școlar, adică până în luna lui Septembrie, a implinit anul alți 6 alți etății, deci și la stabilirea obligamentului pentru asile trebuie să ne acomodăm cu rigore după amintitul termin și să ne conformăm aceluia, pentru că cu începerea obligamentului la școala poporană încetă obligamentul la asile.

Intru înțelesul acestora, acum la conscrierea presentă, are să se considere de deobligat la asile acelu pruncu, carele până la 1 Septembrie an. cur. a im-

plinit anul 3, alți 4 și alți 5-lea. Despre acești prunci să se facă, pe baza conscripțiunii, liste nominale. După numele fiă-cărui pruncu să se arete anul și ziua născerii, de asemenea după fiă-care pruncu în rubrică separată să se arete, că ore este, acasă sau aiurea, în continuu sub receruta îngrijire și priveghiare?

Din listele de conscriere, compuse astfel în două esemplare, antistia comunală să subțernă un exemplar la pt. D-ta până la finea lui Novembre an. cur., era pt. D-ta vei constata din listele intrate, că în fiă-care comună, de pe teritorul comitatului, câți prunci sunt obligați la asile, și că dintre aceștia câți nu stau acasă sau aiurea, în continuu sub receruta îngrijire și priveghiare, și prin urmare din această cauză sunt obligați a cerceta școala de infanți și asilul de băieți, va să dice pentru cari trebuie să se înființeze asemenea instituite. Despre rezultatul conscripțiunii să-mi faci nesmintit raport detaiat până la finea lui Decembrie an. cur.

III.

Acel §. 4. din articolul de lege XV. dela 1891, pe care se basază Inaltul Ministeriu, atăt în convocarea sa de mai sus, cât și în circularul către municipii, conține dispozițiunile acestea:

„Acolo, unde există școala de infanți și asilul de băieți, este dator fiă-care părinte sau tutor să trimită în acelu institut fiul sau pupilul de 3—6 ani, afară numai de acelu casu, în care dovedește cumcă pruncu acasă sau ver unde aiurea are parte de receruta îngrijire și priveghiare.

„Acel părinte sau tutor, carele după convocarea dela competentă comisiune inspecțiunătoare nu dovedește, că pruncu sau pupilul este sub îngrijirea recerut, și totuși nu-l trimite în școala de infanți și asilul de băieți, va fi pedepsit de antistia comunală cu 10 până la 50 cruceri, electându-se pedepsa gradat și reținându-se în favoarea casei dela școala de infanți și asilul de băieți.“

IV.

Din testul legii și din ordinațiunile ministeriale, citate până aici, invederează, că legea obligă pe părinți și tutori, să trimită pruncii și pruncelii și pruncelii în asilul de băieți, dacă nu-i pot îngrijii și priveghia acasă sau aiurea. Unde părinții sau tutorii dovedește, că ei și și pot grijă de ajuns de pruncii și pruncelii și de pupilii lor, acolo încet obligamentul de a-i trimite la asilul, der se recere ca această dovadă să se producă la compunerea conscripțiunii pentru a se induce în rubrica anumită spre acest scop.

Deci fiă-cine se poate subtrage de sub obligamentul legal cu modul cel mai simplu, adică va demonstra că de pruncii și pruncelii sale, a purtat însuși grija recerută și până acuma, și declară, că și de aici înainte va ave grija și priveghiare.

Legea și ordinațiunile lasă în voia părinților, cum vorză aceștia să exercizeze

îngrijirea amintită și priveghierea, fiă-acasă, fiă aiurea; nu-i lăgă de asile, nu-mai pretinde să fiă îngrijirea de ajuns.

Va să dice, obligamentul strict de a-și trimite pruncii la asile, privește numai pe acei părinți, cari decăduți de tot în nesciință sau neputință, nu sunt în stare a purta grije de fiil lor.

Când prin acesta Te poftim pe pt. D-ta ca presenta scrisoarea noastră — din care Ți comunicăm un număr recerut de esemplare tipărite — s'ompartă tuturor oficiilor parohiale submunate, Te poftim totodată să-i îndemni și să-i provoci pe on. preoți a da mâna de ajutor antistielor comunale la cercetarea conscripțiunilor amintite, și să lumineze pe părinți despre dreptul lor, ce li este acordat prin lege, că adoc dâși pot însuși a purta și mai de parte grigea recerută pentru fiil lor.

Cum înflorește cultura ungarăscă?

Pentru a răspunde mai clar la această întrebare vom specifica astăzi mai cu deamăruntul sumele întrebunțate din bugetul statului pentru scopuri culturale unguresci.

In bugetul anului viitor soim, că sunt preliminate cheltuelile totale cu 395.5 milioane fl. Din această sumă sunt destinate pentru scopuri culturale 7,607.204 fl. Decă din suma din urmă subtragem intratele portofoliului de culte în sumă de 1,080.014 fl., precum și suma de 354,172 fl. menită pentru scopuri bisericose, rămân pentru scopuri culturale 6,173.018 fl. Față cu anul curent, în bugetul anului viitor se arată la această rubrică o creștere de 0.3%, va să dice aproape 300,000 fl.

Din preliminarul special de buget alți ministeriului de culte, însemnăm următoarele:

In urma noiei legi pentru Kișdedovuri, ministeriul de culte a preliminarat cheltuelile pentru Kișdedovuri cu vre-o 50,000 fl. In anul acesta au fost destinați pentru Kișdedovuri 75,000 fl.; pentru anul viitor însă sunt preliminate în scopul acesta 120,000 fl.

Urmăză apoi un plus de 46,000 fl. pentru scopuri culturale populare, din cari au să se ridice mai multe școle nou elementare de stat, er altă să se mărească și completeze. Pentru consiliul din nou organizat alți instrucțiunii publice este preliminarat în bugetul anului viitor un plus de 4204 fl. Pentru universitatea din Budapesta un plus de 13,352 fl. Pe sēma preparandiei pentru școlile medii din Budapesta și pe sēma școlii de praxă a acesteia un plus de 1305 fl. Pentru universitatea din Clușiu un plus de 21,724 fl. Pentru academia de arte Iosefina un plus de 3900 fl.

mă transpuse în curând într'o dispozițiune plăcută.

In fine zărirăm turnurile castelului Tetschen, ne apropiam, și elu stētea în întreaga sa splendore înaintea noastră. Pe o stâncă înaltă elu se ridică peste cetate, care mai din depărtare nici nu se zărește. Era o priveliște prețioasă, când corabia noastră coti pe lângă colțul unei stânci, și întreaga frumsețe stētea așa deschisă înaintea noastră.

După ce am debarcat, plecarăm în sus spre castel, de unde ai o priveliște cerescă asupra țerei. Mai mult m'a surprins vederea Rosenbergului. In forma și coloritul său, e dragălaș a vedea așa ceva și de o astfel de privire eu nu mă despart bucuros. Grădina castelului e tare frumoasă și bine situată, der mai mult mi-a plăcut din ea pavilionul, sub care vuese Elba. Era o mișcare și o viață variă și vioidă la țermure; mai multe corăbii stēteau ancorate, și noi toți ședeam cu plăcere sub coperișul amical, până ce mătușa ne aduse aminte de aerul răcoros de seară, și am fost siliți a ne reintroce. Cărciuma, unde ne aflam, era gro-

zavă de murdară; imi era greu să-mi ascundă disgustul înaintea tată-meu, care făcea totu posibilul pentru de a-mi face odăita suferibilă.

Oh, cum era de totu altfel în plăcuta noastră odăia! M'am gândit aș de o mișcă de ori la pacinica mea mănăstire și la scumpa mea Iosefina. Totuș acum rămăiu sănătoși, altfel mă dojeneseo mătușa, că-mi strică ochii cu scrierea târziu. Mii de sărutări pentru tine scumpă Iosefina. Măne îți povestesc erăși.

Lichtenfels lui Willmar.

2 Iulie.

Bunule Willmar, invidieză-mă totu-deuna pentru ziua de aș, petrecută așa de romantic în această romatică natură. Mi-s'a întemplat o aventură plăcută. Sunt de minune dispus, cu un nou interes am privit și am simțit totul mai adoc. In ce dispozițiune superioară m'au transpus deodată aceste romantice aspirațiuni! Der lasă să-ți istorisească:

In hotelul din piață, unde am descins, mănăncu binișor, și asta pōte fi cauza de m'am pomenit așa de târziu.

Planul meu, de a merge peste Kuhstall spre Winterberg și Prebischtal, mi-a trebuit să-l las și nu-mi rămase altă, decăt a merge de aici direct spre Winterberg și apoi spre Pebischtal. Pentru toura asta mai era destul timp; am mers decă mai întâi la scăldile bine întocmite ce se află ună pătrar de oră după cetate în minunata vale Kirnitz, mă întării în undele, ce-ți dau sănătate, și câteva ceasce de cafea, ce-mi comandasem, imi plăcură de minune.

Astfel pregătit, am călătorit pe o barcă pe lângă țermurele Elbei în sus spre Schmilke și-am urcat Winterbergul. Nimicu nu-i lipsia din priveliștea sa cerescă! Privirea ce ți-o da, e multă mai puțin cuprinștoare, der mai pitorescă, de cum e privirea, ce-ți oferă multe deluri multă mai înalte.

M'am aruncat jos la umbra fagilor sănți, în curând m'am perdat la vederea acestei lumi pompoze, și-oi fi ședut deja mult timp așa până ce am auzit voci din depărtare și-am vedut vestminte albe luind printre arbori în depărtare. Imi era neplăcut, să fiu astfel conturbat; m'am sculat și am ple-

cată cu pași repeși spre Prebischtal.

Călătorii străini veniau spre noi, cum se părea, erau tata, mama și fiica; vederea fetei, în a cărei față atrăgătoare era pronunțat totu ce cunoscu frumoș și sântu, statura nobilă înaltă, carea așa contrasta cu simplicitatea îmbrăcămintei ei, mă puse în uimire; i-am salutată respectuos și să fi vedut tu grația, cu carea mi-a mulțamit!

Fără voiă mi-a căutat să stau pe loc și să mă uit lung în urma ei, până ce a dispărut după arborii pădurei. Fata se uită de două-ori înderșt; aș fi alergat în urma ei, pentru de să atinge numai marginea hainei.

Vedă deja, cum riđi de mine și ai totu dreptul. Iti mărturisește cu plăcere, că noi odată n'au făcut doi ochi de copilă acea impresiune asupra mea. Când în fine, ca perdat de visur, am ajuns pe Prebischtal, aflai sub pomul, ce stă în mijlocul porței, o batistă cu numele „Isidora“ pe ea; era așa de fină și gingașă, ca o țesetură de fildeș și mirosă de totu plăcut.

Sigură era dela ea; o păstram cu îngrijire și nu puteam înceta de a oți

Apoi s'a mai preliminată în bugetul anului viitoru unu plusu de 15,000 fl. pentru subvenționarea gimnaziilor, 49,000 fl. pentru subvenționarea școlilor reale. Pentru subvenționarea școlilor comunale și confesionale unguresci încă e preliminară unu plusu de 17,000 fl.; pentru spolele unguresci a învțăceilor de meserii încă a preliminară ministrul pentru anul viitoru unu plusu de 9900 fl., — cu totul subvenția anului viitoru pentru acestu scopu e de 63,900 fl.

În fine mai amintim, că pentru noul cursu comercialu orientatu încă suntă provăduți în bugetu 6548 fl.

Așa se practică față cu noi justiția ungurescă. Din cele 7 milioane și jumătate de florinți preliminarți pentru scopuri culturale, nu s'a ajunsu nici măcaru unu banu pentru promovarea culturii altoră naționalități, ci toate aceste milioane suntă destinate exclusivă numai pentru cultura ungurescă și pentru promovarea scopurilor de maghiarizare.

Gvernul Bucovinei și Români.

Sub acest titlu publică „Gazeta Bucovinei“ unu articolu privitoru la actuala situațiune politică a Românilor Bucovineni. Reproducem și noi din acestu articolu următoarele.

„Deși sistemul, după care se guvernează în Austria de vre-o doisprezece ani în ococe, s'ar păre a întruni toate condițiunile pentru a putu garanta o dezvoltare națională a singuraticelor popore, și Români Bucovineni erau între cei dintăiu, cari se angajaseră a sprigini guvernul contelui Taaffe, — evenimentele din urmă din Bucovina, politica guvernului localu față cu Români, nu erau deloc potrivite a ne determina pentru stabilirea unui programu a tout prix guvernamentalu.

Și că avemă dreptate să ne impunemă această rezervă, se dovedesce în modu destul de eclatant prin înseși faptele ce s'au urmată mai alesu dela aparițiunea „Gazetei Bucovinei“ în ococe.

Nu avemă decât să aruncăm o scurtă privire asupra celor din urmă acte ale guvernului localu, pentru-o să ne convingem pe deplin, că elu nu numai nu respectăză justele pretențiuni ale celei mai număröse populațiuni baștinașe din țără, ci lucrăză diametralu opusă intereseloră acestia și nu manifestăză nici acea bunăvoință, pe care ea ar merita-o pentru spriginulă celă dă de unu timpu atât de îndelungat guvernului centralu din Viena.

Deja ou privilegiu celor din urmă alegeri pentru camera deputăților, contele Paoc, actualulu președinte alu țării

năstre, și-a dată totă silința, ca să reducă numărul deputăților români credincioși guvernului. Numai într'unu singuru cerou electoralu a rămas elu neutralu față cu alegerea de deputat, și și acolo deputatul Românilor a eșit cu o majoritate impunătoare față cu candidatul rusescu.

Uneltirile unoră organe ale guvernului pe timpul celui din urmă recensământu în Bucovina suntă fă-cărui prăspete în memoriă. Parola era și aci, de a scoțe pe câtu se pôte la ivelă elementulu rusescu în țără, pentru de a presenta pe Români ca pe unii ce nu formăză nici măcar majoritatea relativă a locuitorilor.

Înainte de asta ou vreo câteva luni, senatul universității din Cernăuți a propus, ca pe cei trei dintăiu pentru împărțirea cu stipendii împărătesci, pe trei studenți români, cari erau cei mai bine calificați și tot-odată și cei mai săraci. Ce s'a întâmplat? Guvernulu a votat stipendii numai pentru doi, ér alu treilea stipendiu l-a datu unui Rusu, care nu era propus între cei trei dintăiu, care avea esamene mai slabe și e fiul unu consilieru de tribunalu bine situat.

În același timp s'au împărțit cinci stipendii și din fondulu religionar gr. or. pentru elevi dela școlă reală gr. or. din Cernăuți. Corpulu didacticu dela acea școlă a propus numai 4 elevi pentru stipendiară. Aceștia erau deasemene cei mai bine calificați, băeți săraci și, totu din întâmplare, și ei de naționalitate română. Consistoriulu archidiecesanu primesc pe toți cei patru și propune de alu 5-lea pe unu altu Român, care și elu era unulu dintre cei mai buni și mai săraci. Guvernulu șterse trei Români și dă preferență unoră Rusu cu note mai slabe și materialiesce mai bine situat.

E secretu publicu, că avându să se stabilizeze unulu dintre cei mai vrednici profesori dela gimnaziulu gr. or. din Suceava, președintele a fostu în contra stabilirii lui, sub cuvântu, că odinioară era administratorulu unu diaru românescu politicu.

Ce s'a întâmplat la alegerile din Suceava? Cine nu-și aduce aminte de opiniile organelor guvernului, pentru de a scoțe pe Români, pe chiar Români naționali, cari suntă totodată și guvernamentali, din reprezentanța acelu orașu așa dăcându românescu!

Afacerea cu alegerea de primaru în Câmpu-lungu ni-e tuturoră prăspetă în memoriă. Nu a voită auctoritatea politică să vère de primaru și aci în această comună de munte curat românescă pe unu veneticu galițianu? Ce să mai dăcem în cele din urmă numiri de inspectoru școlari? Aici exoperăză guvernulu nu-

mirea unu inspectoru, prin care se lovesce în sentimentele patriotice și naționale ale Românilor din acelu districtu, colu, cu înoungiurulu consiliului școlaru alu țării și fără ca inspectorulu român de până acum să i-se fi pututu face o imputare, scoțe la cale numirea unu străinu catolicu, pe care, acum suntă cinci ani, ministrulu l'a abandonat tocmai în urma protestului Românilor.

Aceste suntă cele mai marcante fapte ale guvernului localu. Șirulu prigonirilor îndreptate însu de unu timpu încoco în contra noastră, e lungu, de totu lungu.

Ce felu de politică e această și cum se potrivește ea cu politica cabinetului Taaffe, spriginitu și de Români Bucovineni?

Telegramele „Gaz. Trans.“

(Serviciulu biroului de cor. din Pesta).

Viena, 13 Octomvre. Antise-miții au aruncat cu petri mari ca pumnulu, în ferestrele sinagogei Rudolfsheim, care era plină de evlavioși. Geamurile au fostu sparte. Nimenea n'a fostu vătămatu. Autoritățiile urmărescu pe făptuitoru.

București, 13 Octomvre. Scirile respândite de diare, că principele Ferdinand va abdice dela tronu în favorulu fratelui Carolu, și că acesta din urmă va intra în curându într'unu regimentu românescu de cavalerie, din partea cercurilor bine informate suntă declarate de neadeverate.

Viena, 13 Octomvre. Comisiunea bugetară a primită propunerile privitoare la scutirea debaterilor bugetare.

Mendrisio, (cantonulu Tessin) 13 Octomvre. Farmacistulu liberalu Buzzi a fostu asasinat de cătră trei indiviți conservativi. Unulu dintre acestia a fostu arestatu, ceilalți au fugitu.

Literatură.

A apărut:

Geografia și Istoria în școlă populară. Manualu, compus conformu planulu de lecțiuni alu d-lui Vasile Petri pentru clasa a IV, V și a VI-a, de Teodoru V. Petrișoru învățătoru. Tipografia „Aurora“ A. Todoranu, Gherla 1891. Formatu 8° cu 106 pagini. Prețulu 40 cr. Se află de vânzare la autorulu în Alibunar, com. Torontalu.

Calendarulu Auroru pe anul visectu 1892, cu ilustrațiuni. Editura Tipografiei „Aurora“ A. Todoranu. Gherla 1891. Formatu 8° cu 63 pagini. Prețulu 30 cr.

Necrologu. Maria Petruța n. Todea, soția d-lui Alesandru Petruța din Tăuți, a răposat în 11 Octomvre n. o. în etate de 41 de ani. O deplânge nemângăiatulu soțu cu doi fii ai săi. — Fiă-i țărina ușoră!

DIVERSE.

Puterea bărbaților și a femeilor. În Parisu s'au făcutu de curându nisec cercetări științifice cu privire la puterea bărbaților și a femeilor. Resultatele dobândite suntă următoarele:

Puterea femeilor în raportu cu a bărbaților face 3 din 5 părți. Celu mai tare barbatu are o greutate de 190 de fontu, ér celu mai slabu are o greutate de 90 de fontu. Așa-dără pentru bărbați puterea mijlociă e socotită cu 126 de fontu. Mâna dréptă pôte ridica o greutate mai mare cu 22 de fontu, decâtu mâna stângă. Dintre femei, cea mai tare are o putere de 99 de fontu, cea mai slabă de 36 de fontu; prin urmare puterea mijlociă a femeilor se pôte socoti cu 74 de fontu. S'a constatat și aceea, că femeile de statură mai mică suntă de obicei mai tari, decâtu femeile de statură înaltă.

Noțiuni divergente. Barbatulu (întră bétu în casă și se uită la stele) Vești nevestă „ursulu mare“, pe care l'a creată atăcu de frumosu Dumneșcu? — Femea (supărată) „Dă-mi pace ou ursulu tău, eu vedu numai o maimuță mare!“

Cursulu la bursa din Viena.

din 12 Octomvre a. c. 1891

Renta de aur 4%	104.80
Renta de hârtă 5%	100.85
Imprumutul căilor ferate ungare	
auru	115.50
do argintu	97.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [1-ma emisiune]	111.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [2-a emisiune]	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [3-a emisiune]	—
Bonuri rurale ungare	89.90
Bonuri croato-slavone	104.50
Dispăgubirea pentru dija de vinu ungurescu	—
Imprumutul cu premiulu ungurescu	141.
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	180.50
Renta de hârtă austriacă	91.95
Renta de argint austriacă	91.10
Renta de aur austriacă	109.20
Losuri din 1860	186.70
Acțiunile băncei austro-ungare	1016.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	928.—
Acțiunile băncei de credit austr.	288.25
Galbeni împărătesci	5.57
Napoleon-d'or	9.90
Mărci 100 imp. germane	57.60—
Londra 10 Livres sterlinge	117.35

Proprietaru:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu interimalu:
Gregoriu Maior.

de mai multe-ori frumosulu nume. Totuși zace unu farmecu propriu într'unu nume frumosu binesunătoru; o fată, pe care o chiamă Ursela, Rachila, Rebecca seu Charitas, e imposibilu de a-mi plăce chiar de ar posede totu farmeculu din lume. Isidora! Isidora! ce melodiă se esprimă în acestu nume, ce chipu farmecătoru se viră la tonurile sale prin inimă!

Înzadară mă întreb, cum e Prebischtoru-lu și ce impresiune a făcutu asupra mea monstruoasă sală de stănci. Am fostu cu multu mai tare ocupat cu ce am aflatu, și înzadară imi mai arată conducătorulu meu toate simguraticile turnuri ale regiunei dinprejur.

Am alergat în jos pe prăpăstiosulu delu, ce duce în frumoșă vale pitorescă, și ocupat numai cu gândulu la frumoșă mea necunoscută, am ajunsu în curându în celu mai apropiat satu boemă lângă Elba la Hirnitz — schkretscham, unde conducătorulu meu imi procură o luntre ușoră, care să ne ducă tocmai până la Schandau.

Legănatulu linu alu luntrei imi a-

duse fantasia iritată éraš în linisec; ou inimă veselă gustamă priveliștea pomposă a romanticei văi Elba, când apunându soroale, auriau vârfulurile stâncilor. Când voiam se trecem pe lângă Schmilke, celu dintăiu satu săsăscu, am observat pe străinii mei, cari tocmai erau să se pună încă într'o luntre. Sub unu pretestu am lăsat se steie pentru de a trece ei înainte, și după-ce au plecat, îi ajunsesem în curându cu ușora mea luntre, rămânându numai la mică depărtare în urma lor. Deja înoptă prin văi și luna da romanticulu acestoră ore desăvirșirea cea mai înaltă. Ea plutea ou o negură ușoră înaintea mea pe unde; câte-odată aușiamă unele tonuri line ale vocii sale melodiöse, aușiamă, cum îi dicea „Isidora“, și unu simțu mă cuprinse, ou și care, mărturisesc, încă n'am cunoscutu. Nu ara aceea, ce se dice sentimentu și de care adesea mi-am bătutu jocu, era o săntă însuflețire înaltă pronunțată pentru frumosu și nobilu, era idealulu meu în chipurile farmecătoare ale acestei ore. Ou duhurile trecutului steteau stâncile în palida lumină a lunei, și aruncau umbre lor spre văile triste. Nimicu nu con-

turbă liniștea săntă, de cătu lovitura ou vâsla a luntrelor și plioscăitul undelor.

De-odată am aușit răsunându vocea Isidorei, care în tonuri dulci cersescă cânta unu cântecu simplu, dér dragălașu, în care se cuprindea întreaga espresione și abundență a simțământulu și în care se esprima sfințenia momentulu atătu de plăcutu, imprimându-se adencu în inima mea. La strota ultimă deveni vocea ei așa de înfuitu de lină și durerösă, încătu răsună ca strigătu duhurilor preste unde. Oh, de-ași fi pututu privi, cum ochiulu ei ardea de sigură în însuflețirea săntă.

Prea curându am ajunsu în Schandau, și cine nu simte bucuria mea, când am văcută, că și ei voru locu în hotelu. Ei închiriară o odaia mare lângă a mea și eu puteamă asculta necontarbatu vorbirea plăcută a Isidorei. Cătu de potrivit, cătu de adevărată vorbia ea despre lucrurile pe cari le cercetase adu, cătu de adencu a simțitu farmecele naturei. Am înțelesu, cum tatălu proiectă pe dimineță o partiă pe Kuhstall și cum se învoiră femeile cu bucură.

Nu mai decât mi-am angajiat unu

conducătoru la birtașulu meu, pentru de a da după puțină unu aventu romanticu întâlnirii. În fine se făcu liniște la ei și eu m'am pus să-ți scriu această nesfârșită epistolă.

Willmar, dă pace muștrărei; ou ai pe limbă; eu însu-mi m'am muștrată apröpe de o miă de öri; încă nu-mi cunoscu mirésă! Eu simtu bine, ou grozavă schimbare s'a petrecutu în mine; eu simtu, cum s'a nobilitat disposițiunea mea, dér simtu tot-odată, că nu e nici una dintre espedițiunile momentane ale inimei. Că inima ar putu sgudi mintea așa de iute, imi era până acumă ou totu de necredutu; dér că o singură privire de copilă mi-ar putu aduce în strămtore vesela mea liniște, credută așa de puternică, am ținutu de imposibilu. Oh, m'am jucată fără grijă ou leulu! Totuși eu suntă unu copil. Willmar, Willmar! Tu-mi diceai adese, că așa avé prea multă ușorătate de minte. Dă-mi acumă încă-odată atătu de multe și așa putu fi mai fericitu, celu puțină mai liniștitu.

(Va urma.)

Cursulu pietei Braşov.

din 13 Octomvre st. n. 1891.

Table with exchange rates for various currencies and goods like Banonote romănesci, Argintă romănescă, Napoleon-d'ori, Lire turcesci.

Table with prices for Imperial, Galbin, Seris. fonc., Rable rusesci, Mărci germane, Discontulă.

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhíré teszi, hogy Popitza luon alsó Komonai lakas végrehajtatónak kkoru Comsia Axente végrehajtatást szenvedő elleni 120 frt. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtatási ügyében, a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén lévő alsó Komonan fekvő az d. Komonai 94 sz. tjkben foglalt.

Table with columns for property numbers and values, including 352, 353, 751, 811, 863, 973, 1163, 1275/3, 1276/2, 1277/1.

az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891 évi November hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor Also Komona község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi: LX t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogaras, 1891 évi Julius hó 17 napján.

A fogarasi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság.

Advertisement for 'RÉPÁT' mineral water, describing its medicinal properties and availability in Braşov.

Mersulő trenurilor.

pe liniile orientale ale căii ferate de statő r. u. valabilő din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealő, Predealő-Budapesta, etc.) and train times.